

накопичення і зберігання інформації, а й якісно нових кваліфікаційних характеристик обліково-аналітичного персоналу, здатного забезпечити формування адекватної потребам сьогодення обліково-аналітичної інформації.

Використана література:

1. Попова Л.В., Маслов Б.Г., Маслова І.А. Основные теоретические принципы построения учетно-аналитической системы. Финансовый менеджмент. 2003. № 5. С. 34-40.
2. Гудзинський О.Д., Кірейцев Г.Г., Пахомова Т.М. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту. Облік і фінанси АПК. 2008. № 3. С. 90-97.
3. Юзва Р.П. Обліково-аналітична система – інформаційне забезпечення управління підприємством. Облік і фінанси АПК. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/651>
4. Волошук Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства. Праці Одеського політехнічного університету. 2011. Вип. 2 (36). URL: <http://pratsi.opu.ua/app/webroot/articles/1324978528.pdf>
5. Макода С. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2016. Вип. 177. С. 131-136.
6. Пуцентейло П.Р. Особливості функціонування аналітичного забезпечення підприємств. Інноваційна економіка. 2015. № 1. С. 55-60.
7. Закон України. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Лень В.С. Управлінський облік: навч. посіб. 2-ге вид., виправл. К.: Знання – Прес, 2006. 317 с.

Сторожук Т., к. е. н., доцент
УДФСУ, м. Ірпінь, Україна

ПІДВИЩЕННЯ КУЛЬТУРИ ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. Фінансова звітність підприємств України представляє собою систему узагальнених показників про фінансовий стан та результати фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий та попередній звітні періоди. Форма, модель та формат подання складових фінансової звітності визначено на загальнодержавному рівні, за виключенням звіту про управління та частково приміток до річної фінансової звітності. Фінансова звітність підприємств України розрахована на загальних користувачів, тобто усіх внутрішніх та зовнішніх, які не можуть вимагати більше додаткової інформації, крім визначеної у формах. Але зі зміною умов господарювання потреби користувачів збільшуються та змінюються. Для забезпечення досягнення основної мети складання фінансової звітності, тобто забезпечення потреб користувачів у інформації, необхідно постійно вдосконалювати її склад, зміст, структуру та подання. Крім того, інтеграція українських підприємств в європейський та світовий економічний простір неможлива без орієнтації фінансової звітності на міжнародні стандарти та вимоги і практику її подання передовими країнами світу.

Основна частина. Відповідно до Директиви 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського союзу про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів

компаній [1] визнання та оцінка статей, що подаються в річній та консолідованій фінансовій звітності, має здійснюватися за такими загальними принципами:

- безперервність, який передбачає, що компанія провадить свою діяльність на безперервній основі;

- послідовність, який означає, що облікова політика та методи оцінки застосовуються послідовно з року в рік;

- обачності- передбачає здійснення визнання та оцінки на основі обачності, зокрема: визнається лише прибуток, отриманий на звітну дату; визнаються всі зобов'язання, що виникають протягом даного або попереднього фінансового року, навіть якщо такі зобов'язання стають очевидними тільки у період між звітною балансу і датою складання балансу; визнаються всі від'ємні коригування вартості, незалежно від того, що є результатом фінансового року – прибуток чи збиток;

- нарахування, який означає, що суми, які визнані у балансі та у звіті про сукупні доходи за період обчислюються за методом нарахувань;

- баланс на початок кожного фінансового року має відповідати балансу на кінець попереднього фінансового року;

- компоненти статей активів і зобов'язань оцінюються окремо;

- забороняється будь-яке згортання статей активів і зобов'язань або статей доходів і витрат;

- перевага економічної суті над юридичною формою, тобто облік та подання статей у звіті про сукупні доходи за період та балансовому звіті здійснюється з урахуванням сутності відповідної операції або угоди;

- історичної (фактичної) собівартості, що передбачає здійснення оцінки об'єктів обліку, визнаних у фінансовій звітності, за принципом ціни придбання або вартості виготовлення;

- суттєвості, що означає дотримання вимог щодо визнання, оцінки, подання, розкриття інформації та здійснення консолідації за вищеперерахованими принципами, якщо ефект від дотримання цих вимог буде суттєвим.

Крім того, Директивою передбачено можливість окремими державами дозволяти або вимагати визнання всіх передбачуваних зобов'язань та потенційних збитків, що виникають протягом даного або попереднього фінансового року, навіть якщо такі зобов'язання або збитки стають очевидними тільки у період між звітною датою і датою складання балансу.

Також у Директиві зазначено, що щорічна фінансова звітність слугує досягненню різних цілей різноманітних користувачів. Тому не обмежується лише наданням інформації для зовнішніх користувачів, зокрема інвесторів на ринках капіталу, а містить дані про попередні операції (подання показників звітності за попередній аналогічний період), чим задовольняє потреби внутрішніх користувачів та підвищує якість корпоративного управління. Все це означає можливість застосування оцінки за справедливою вартістю. Відповідно до МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» [2] справедлива вартість - це ринкова оцінка, а не оцінка з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання. І незалежно від відкритості чи відсутності ринкової інформації або ринкових операцій, мета оцінки справедливої вартості - визначити ціну, за якою відбувалася б звичайна

операція продажу активу чи передачі зобов'язання між учасниками ринку на дату оцінки за нинішніх ринкових умов (тобто, вихідну ціну на дату оцінки з точки зору учасника ринку, який утримує актив або має зобов'язання).

Важливою частиною підготовки фінансової звітності є використання попередніх оцінок. В результаті невизначеності господарської діяльності, деякі статті фінансової звітності неможливо виміряти точно, їх можна лише попередньо оцінити. Попередня оцінка передбачає використання професійного судження облікових працівників, які ґрунтуються на найсвіжійшій достовірній наявній інформації. «Визнання й оцінка окремих статей фінансової звітності базується на попередніх оцінках, судженнях і моделях, а не на точному описі» [1]. Більшість науковців трактують професійне судження як «думку, добросовісно висловлену професійним бухгалтером про господарську ситуацію і корисну як для її опису, так і для ухвалення дієвих управлінських рішень» [3,с.231]. Це стосується, перш за все визначення термінів корисного використання основних засобів і нематеріальних активів, що впливає на суму зносу та амортизації; порядок створення резервів по дебіторській заборгованості; визначення суми забезпечень.

Як міжнародні стандарти, так і директива ЄС передбачають, що інформація, представлена у балансовому звіті та у звіті про прибутки та збитки, повинна супроводжуватися розкриттям інформації у примітках до фінансової звітності. Практика складання та подання фінансової звітності підприємствами України свідчить про нехтування вимогами міжнародних та національних стандартів щодо розкриття інформації в примітках до річної фінансової звітності, з однієї сторони, та відсутність зацікавленості користувачів у такій інформації, з другої сторони. Суб'єкти господарювання обмежуються лише складанням Приміток ф.5, всі інші вимоги, які передбачені вітчизняними стандартами та наказом Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» [4] не виконуються. Це стосується інформації, яка керівництвом підприємства визнана суттєвою і дає більш повну та об'єктивну картину про фінансове становище і результати діяльності підприємства та представлена підприємствами у самостійно обраному вигляді (письмове пояснення, таблиця, графік тощо), містить кількісні та вартісні показники.

Внаслідок гармонізації українського бухгалтерського обліку з європейським з'явився новий для України звіт - Звіт про управління. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[5] звіт про управління – це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Цей звіт подається разом із річною фінансовою звітністю, але виходячи з норм НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6], звіт про управління не належить до складу фінансової звітності. Отже, це самостійний звіт, який має своєю метою - доповнити річну фінансову звітність підприємства необхідною інформацією, яка повинна містити достовірний огляд розвитку, діяльності та стану, а також опис основних ризиків і невизначеностей у його роботі. За своєю суттю, звіт про управління є візитівкою та рекламою підприємства для інвесторів, контрагентів та споживачів продукції.

Сьогодні увесь світ переймається проблемами екології та довкілля. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [7] передбачає формування в суспільстві сталих європейських екологічних цінностей, реальне забезпечення екологічних прав громадян, доступу громадськості до правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища та природокористування. На парламентських слуханнях: «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років» наголошувалося, що наступний рік має стати роком сталого розвитку. Тому необхідність складання інтегрованої звітності стала реальністю, а впровадження звіту зі сталого розвитку нагальною необхідністю [8, с.250]. Основними аспектами, які мають бути відображені в такому звіті є розбудова стабільного бізнесу. Це відображення показників щодо обсягу продажу в динаміці за останні роки; відкриття нових ринків збуту, філіалів, представництв, бізнес центрів тощо; створення нових робочих місць; захист прав споживачів; впровадження та розвитку «зелених» технологій; кількість відходів та їх утилізація; огляд досягнень підприємства та відповідність трьом ключовим сферам корпоративної соціальної відповідальності: власне соціальній відповідальності, захисту довкілля та підтримки місцевих громад.

Висновки та пропозиції. Законодавчо-нормативні документи з організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності та практика подання звітності мають бути направлені на досягнення належного балансу між максимальним забезпеченням інтересів користувачів фінансової звітності та прагненням підприємств уникнути надмірного обтяження вимогами та витратами засобів, часу та коштів для складання та подання звітності.

Використана література:

1. Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського союзу від 26 червня 2013 року про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній // URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu13169?an=3> (дата звернення: 31.01.2020).
2. МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068 (дата звернення: 1.02.2020).
3. Лозовицький С.П. Методичні аспекти застосування професійного судження у сучасному обліку та аудиті // *Сталий розвиток економіки*. 2'2013(19). С.230-233.
4. Про Примітки до річної фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України №302 від 29.11.2000р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00> (дата звернення: 1.02.2020).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 2.02.2020).
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 1.02.2020).
7. «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 2.02.2020).
8. Дружинська Н.С. Необхідність впровадження та зміст звіту зі сталого розвитку. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф. – Житомир: Житомирська політехніка, 2019. – 356 с. С.250-251.*